

L' ART DEL PAGÉS

SECCIÓ BIBLIOGRÁFICA

La casa editorial de D. Manel Saurí de Barcelona acaba de publicar dos volums á qual més útil. Es un d' ells lo que porta per nom lo 1.er títol d' aquesta bibliografia. L' altre es lo de que 'ns ocupém mes avall.

LA GALLINA.

Aquest tractat d' incubació natural y artificial conté: un estudi sobre las principals rassas de gallinas; modelos y advertencias pera la construcció de tota classe de galliners, elecció, encreuhaments, tractament de las polladas; una monografía complerta del ou; utilisació de productes, alimentació per extens y la indicació de las malalties de las gallinas y dels remeys pera curarlas segons los procediments mes acreditats, per D. Joseph Montellano del Corral.

Avuy que tan está en boga aquesta qüestió, es de molta oportunitat la publicació d' aquest volum que vé á omplir un buyt pe 'ls que 's dedican á la important industria gallinera y tant mes en quant tots los tractats que fins ara s' habian publicat de sa classe, ho eran en llengua desconeguda per la majoría dels que podian dedicarse á tan útil passatemps, que deixa molts milions á la ve-hina nació francesa.

ART DE FER VINS.

Es la segona edició d' un manual teórich-práctich del art de cultivar las vinyas, que conté: 'l cultiu y l' adob de las terras; elecció y plantació dels ceps, de sas malalties y modo de curarlas; de la poda y cava; modo de fer lo vi natural y artificial, de mellorar sas classes y ferlos de diferentas maneras; vins d' aygua y sucre, vins de fruytas y plantas especials, coloració dels vins, etc., per D. Nicolau de Bustamante.

Com tot lo referent á viticultura y vinicultura té per Espanya marcat interés, es perque creyém també d' utilitat un volum d' aquesta mena, que sempre es una pedra mes pera ajudar á la mellora de nostres cultius y venir en coneixement de las operacions de vinificació, divulgant los principis en que descansa la ciencia, agermanada sempre, per forsa, ab las bonas prácticas del pagés.—T.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA

CONTRA LA FILOXERA

En lo *Journal d' Agriculture pratique* hem llegit un nou procediment pera la destrucció de la filoxera, que per lo senzill y económic mereix esser conegut de nostres lectors: consisteix en la destrucció del *ou d' hivern* per medi del focu.

Lo Sr. Jammel, de Perpinyá, assegura que en tots los vinyats filoxerats existeix sempre, entre las esquerdas de la escorxa dels ceps, l' *ou d' hivern* que, com se sab, es lo medi que té la filoxera pera sa reproducció *partenogenésica*, lo qual destruhit, desapareix la especie. En corroboració d' aixó cita 'l cas següent:

«Existeix en Largentiere, departament de l' Ardeche, un petit vinyat, propietat del Sr. Thomas, capitá d' enginyers, de guarnició á Versailles, que fá tres anys estava en un estat de debilitat y sufriment notable á causa d' estar minat per la filoxera. Lo Sr. Thomas ha fet tractar sas vinyas cremant las escorxas de totas las parts dels ceps ab lo *pyróforo*, insecticida inventat pel Sr. Bourbon, qual instrument projecta una flama intensa y fácil de dirigir, que mata radicalment, y sense cap dany pera la vitalitat del cep, tots los gèrmens que 's trovin allí depositats, y per consegüent l' *ou d' hivern*.»

Després de tres anys que usa aquest procediment del foch, sense preocuparse en lo més mínim de la filoxera de las arrels, ha conseguit veure á sas vinyas robustirse, y ab abundant fructificació, en mitx dels demés vinyats perduts.

MELLORAMENT DE LA AGRICULTURA

DELS ABONOS.

Moltíssim s' ha parlat d' aixó! Efectivament, los abonos son necessaris á la vida de las plantas. Liebig, en quant va adquirir lo convenciment de la vida del vegetal, compregué necessaria la seva alimentació, y sentá eix principi agrícola, que es lo pedestal de la seva gloria. *Es precis donar á la terra, lo que d' ella 's treu.* D' aquí se despren la gran necessitat dels abonos.

Moltas son las fábricas que elaboran productes d' aquesta classe y los ofereixen als agricultors; empresas várias explotan rocas aisladas del mar, ahont los excrements de las aus acuáticas han format ab lo temps especials abonos. Tots se ofereixen al agricultor: los naturals y los químichs ó artificials; en apoyo d' uns y d' altres se citan cassos ocorreguts, en lo general, en paissos ó terrenos llunyants de ahont se anuncian, ó de determinadas condicions locals, que distan moltíssim de la manera d' esser general.

¿Aquestas melloras póden acceptarse aixís? De cap modo; llaurador ó conreador s' ha vist que ha ensajat abonos inglesos y espanyols naturals y artificials, sense conseguir resultat. ¿Y qu' era, en qué consistia? Molt senzill es; en que donava á la terra lo que aquesta tenia, lo que verament no necessita, lo que no requeria la espécie que conreaba, y de aquí lo no haverhi resultat; si á una terra fostoreixent se li tira dessobre lo sofre, mes aviat perdrá que guanyará; si á una terra calcárea se li dona cals, ó be potassa, ab prou féynas s' hi sentirá la influencia ni efectes del abono: si á una planta, per exemple, que necessita sofre y sosa se li dóna altre producte que 'l que desitja, no fructificará com si se li dongués l' abono qu' exigeixen la seva composició y la seva estructura. D' aquí's despren que sols pera la mellora de abonos hi ha que fer

tres imprescindibles estudis analítichs y químichs: primer, lo de la planta que 's desitja cultivar; segon, lo del terreno en que 's va á obtenir, y ters, lo del abono ab que la terra se vá á mellorar. Aquestos tres estudis donarán, completantse uns á altres y rahonadament fets, lo resultat volgut; pero si hi falta un d' ells, si no 's completan ab lo regor y disolvents necessaris, allavoras los abonos usats, serán un mal y un retrás, en lloch d' esser un be y un avens; y aixó, tenint en compte que no sempre 'l comers procedeix de bona fé en la calificació dels abonos.

DE LAS MAQUINAS.

Ab las máquinas tampoch pot procedirse de lleuger, puig per' procedirhi y no tenir coneixement de lo que 's vá á obtenir, se deixan molts de empleyar y se han gastat nombrosos capitals inutilment.

Hi ha qui ha comprat una segadora, l' ha dúta á sas terras planas, y un cop allí no segaba, ó si ho feya, era malament, en rahó á lo desigual de la cullita, y á esser los sochs mal donats en lo espay de terreno; la segadora vá arreconarse, pera servir de lloch de descans á aus del corral.

Ants de péndre una máquina segadora, es precís adaptar lo terreno, porque funcioni ab llibertat, crear las sembras á propósit perquè la segadora las préngui fácilment y lo grá résti tallat aprofitant convenientment las pallas; després hi ha que estudiar la máquina y las sevas condiciones; fer las sevas probas, véure la forsa de tracció que necessita, y fer un estudi aritmétich del seu cost, los seus gastos pera l' ús, lo seu entreteniment, lo seu producte, tot, tot relacionat ab la explotació á que 's vulga aplicar.

Las ventatjas que te sobre lo trevall á má y altrás mil cosas que 's tocan en lo terreno ensenyador de la práctica, que sol posar molts inconvenients á la teoría, també s' han d' estudiar.

Qui diu de la segadora, diu de máquinas en general inventadas pera 'l cultiu de la terra, á fí d' evitar lo trevall del cultivador que trau los fruits, segantlos ab la ardenta suhor del seu front; es molt distint véure funcionar una máquina en una escola d' agricultura, ahont tot está preparat porque surti be la proba; manejada per homes de ciencia y d' specials coneixements, ó en un concurs ahont los trevalls son de bréuha duració en hermosos y primave-

rals dias y ab excel-lentas condicions á propòsit, y de posarla á funcionar en una hisenda ó terra pera llaurar ahont te de sofrir mil variacions atmosféricas, y ahont pot dirse, tota la comoditat té son pler.

No perque un artefacte agrícola serveixi en una localitat, s'ha de créure que pot també servir en altra; es precís que cada artefacte agrícola s'acomodi al clima, úsos, costums, manera d'ésser de las terras, etc., ab altrás mil condicions locals.

Una máquina de vapor en una explotació agrícola d'Inglaterra, per supost, jamay per lo estat del camp (may del tot sech) pot produhir un incendi; en cambi en Espanya necessitaria un vigilant pera evitar que las xispas encenguessin lo sech, sempre aprop.

Dels llaurats, iqué ventatjes nos contan! y no obstant, cap vertedera de ferro serveix pera quan están humidas las massas de terra, aixó sucseheix sols en Castella: cap vertedera serveix pera cavar terras en que no hi haja plogut en dos mesos ó s' haja segat, y aixó es molt comú en Espanya.

D' aixó podria dirse tant y tant, que hi hauria materia pera ferne un voluminos llibre; pero no essent nostre objecte lo detenirnos, atenent lo espay que aquesta beneficiosa *Revista* pot prestar-nos, suspeném nostras consideracions y per lo tant ab lo permís de nostres benévols lectors tampoch no 'ns detindrém á parlar, com podriam fer, del comers de máquinas; l' únich que dirém, per finalisar, respecte aqueix punt, que 'l comers sempre es comers, lo anúnci sempre es reclám y aixó déuhen tenirho molt en compte y present tots los agricultors de Catalunya.

T. PER V. B. Y V.

SECCIÓ DE VARIETATS

CONSELL DE XEXANTA.

A últims del segle passat subsistía en la vila de Valls lo gremi de pàgesos baix l' invocació de Sant Pere y Sant Isidro.

En lo any 1796 eran procuradors los senyors Ramon Fábregas, Francisco Genius y Francisco Mialet, quant, en vista de las dificultats ab que 's trobaban pera reunir en sessió al major número de agremiats, que á las horas passavan de set cents, concebiren lo projecte de condensar lo gremi, nombrant de son seno una nutrida representació, que com cosa

propia, cuidés dels interessos generals dels agremiats, y en fetxa disset d' Agost del propi any, los esmentats procuradors presentaren á la aprobació de S. M. Don Cárles IV lo reglament que tingueren á bé estipular pera lo govern y régimen de tal Consell de Xeixanta, essent, després de modificat algun poch, aprobat y manat observar lo tal reglament per acort del Rey al Consell y carta per éll firmada en 16 de Juny de 1797, presentada seguidament á la Audiencia de Barcelona y registrada ab fetxa 15 de Juriol del propi any.

Desde allavors lo gremi dels pagesos tingué en esta Vila una vida robusta durant molts anys, mercé al reglament que lo autorisaba pera fer moltes coses que avuy no podria realisar, perque las lleys de carácter general han anat abolint aquellas prerogatives que tenia.

Los objectes del *Consell de Xeixanta* ó *Xeixantena* com avuy s' anomena vulgarment, eran los mateixos del gremi de pagesos, y participaban en part de religiosos, assistint á las professons de Setmana Santa y costejant las festas dels Patrons del gremi; en part eran de beneficencia, puig una comissió de vuit assistian als combregars dels agremiats, y á la conducció del cadavre al cementiri; y en part eran de interés material, cuidant la guarda del terme per medi de celadors custodis, juramentats devant del Batlle y Justicia ordinaria, de cumplir fidelment son cárrech y denunciar á qualsevulla que perjudiqués los camps, pera que lo director de Penas los hi posés las corresponents multas, las que 's repartian en parts iguals entre la Cámara Rey al, lo Ajuntament y Batlle, y lo gremi de pagesos, si bé que lo que corresponia al Ajuntament tenia que destinarse á *il·luminacions de l' Esglesia Parroquial*, segons prevenia lo Reglament.

En lo diumenge següent al dia de Sant Isidro se reunia lo gremi en casa lo procurador Major ó en siti espayós pera cábrehi tots los associats y 's nombravan tres nous procuradors, tres prohoms, dos oidors de comptes, andador y sagristá que habian de servir durant un any. Los el·legits tenian, (exceptuant los dos últims), vot y veu dintre la Xeixantena, encara que no fossen dels xeixanta y constituïan la representació oficial del gremi y dels xeixanta.

No 'ns permet lo espay estendrens en la manera de ser de la antiga Xeixantena, un altre dia pot ser fem un poch d' historia sobre ella; pero si debem dir que tal institució fou de gran utilitat per' aquesta població y que á ella deu molt y molt l' agricultura de la localitat, puig no solsament en lo referent á seguretat de la propietat rural, sino que son domini s' estenia á ensenyar á fer bé y á temps las feynas del pagés.

Are las cosas van mudadas. La part religiosa se limita á celebrar la festa de avuy y concorre á las professons de Setmana Santa derrás del tálam; la part de foment ha quedat anulada per complert y ab aixó ha perdut molt l' agricultura, sobre tot ab lo que toca á seguretat ó respecte de la propietat rural; y la part benéfica ha passat de la colectivitat á la individualitat.

Los procuradors no fan mes ni menys que los de qualsevol altre germandat, los celadors custodis foren substituhits per los guarda-termes que guardan al Ajuntament, los prohoms pérts están fora de lley per' avaloracions y demás que 'ls pertocava, y en fi, d' aquella institució que era l' orgull de nostres avis y besabis no 'n quedan mes que una confosa sombra.

Desde un any en aquesta part, la Xeixantena sembla haver adquirit

una mica de vida, al menys en apariència. Entre sos membres mes il·lustres se enrahonà l' idea de convertirla en un verdader centre agronòmic que fos de resultat pràctic per a lo mellorament de l' agricultura y tot lo concernent á ella, com es la conservació y creació de camins apropiats per a carruatges, guarderia particular per medi de guarda-jurats, conservació d' arbrat y caudals d' aigües, repartició ó distribució de las mateixas y creació d' un tribunal d' arbitres que entengués en las questions de regants y de reguirs, divulgar los coneixements agrícoles per medi de conferencias, publicacions, y adquisició de obras d' agricultura per a los associats, creació de un banch agrícola local per a facilitar comodament diners als agricultors que mereixin ser afavorits, auxiliar á la Junta provincial d' agricultura en tot lo que depengui de esta localitat ó terme rural etc., etcétera, pero, esta idea s' ha quedat clavada, no passa endavant, y francament creyem no s' arribará á realisar per la senzilla rahó de que es massa bona.

Aquí tothom fuig de fam y de feyna y los Senyors propietaris rurals fins fujen de la feyna que sols ells poden fer dignament y ab bon profit.

D. M.

NOTICIAS AGRÍCOLAS

CASSA.—Los dueños de mont, devesa ó vall que vulguin aprovechar desde 'l 1.er de Juliol que vé, los cunills que en aquells se crien, deurán avans solicitar lo permís correspondiente al alcalde del terme en que ditas hisendas radiquen. L' alcalde rebuda la instancia y previas las disposiciones que jutge convenientes para evitar las infracciones de la ley de cassa, concedirá 'l permís per a la circulació y venda de la cassa menor espresada.

Recordis, que aquestas llicencias sols poden concedirse desde 'l 1.er de Juliol y que sens ellas deu esser decomisada la cassa que tracti de vendres y sometre al venedor á disposició del jutge municipal als efectes de la sanció penal establerta en la legislació del ram.

CONSELL DELS XEIXANTA Ó XEIXANTENA.—Ja que 's remou á Valls la idea de remontar aquella antiga associació, que tant contribuí al mellorament de la agricultura y al benestar dels agricultors, hem cregut del cas transcriure de la «La Patria catalana», periódich que 's publica en aquella vila, los datos que doná á llum fa poch temps y posarlos en la *Secció de Varietats*.

MANIFESTACIÓ PROTECCIONISTA.—En la que 's verificá á Olot lo diumenge passat hi tingué representació L' ART DEL PAGÉS per medi d' un de sos mes volguts redactors, lo Sr. D. Miquel Esquirol.

Lí doném las gracias per l' honor que 'ns feu y remerciém al *Foment* per la mostra de deferencia que 'ns dispensá invitantnos á compartir ab ell en la qüestió proteccionista, que és la vida de nostra agricultura.

Si bé desde nostra última no s' han fet operacions en vins negres, puig no tenim notícia de cap ajust d' importancia, precis es que consigném la fermesa y senyalada tendencia á pujar que ofereixen los preus del ví, degut no sols á que escassejan las existencias de classes bonas que quedan en poder dels culliters, sino que en totas nostras comarcas productoras s' ha iniciat una marcada reacció per efecte de que en moltras d' ellas ha sufert tant lo cep pels frets extraordinaris pera aquesta época, las fortas ventadas, pluhas y pedregadas que ha de quedar bastant mermada la cullita, y com també las noticias de Fransa relativas á la que 's prepara deixin molt que desitjar, no es d' estranyar la reacció que vos acabém d' indicar.

Sembla, á pesar d' aixó, que segons telégramas rebuts últimament de la Habana, los vins han sufert una gran baixa en aquell mercat y no fora d' estranyar ne sufríssim sas fatals consecuencias.

GALENDARI DEL PAGÉS

JULIOL.

CONREU DELS CAMPS.

Convé apressurar lo batre tant com sia possible, porque passat aquest mes las nits són mes llargas y humidas y móltas vegadas plou.

Se sean los cánems y se recullen las llegums, la flor de *alaçor* ó safrá bort y la gualda.

Se llauran los gorets porque la terra esponjada puguia rebre millor la influencia del sol y del ayre y per perdre las herbas. Lo gram se ha de treure del camp, ferne pilons y cremarlo.

Imprenta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.